Motion till riksdagen 1985/86:180

Stig Josefson m. fl.

Sammanhållen skatteförvaltning, m. m. (prop. 1985/86:55)

I proposition 1985/86:55 om sammanhållen skatteförvaltning föreslås att länsstyrelsernas skatteavdelningar bryts ur länsstyrelsen och bildar egna myndigheter, länsskattemyndigheten. Härigenom skall åstadkommas en mera linjär organisation från riksskatteverket (RSV) genom länsskattemyndigheten och till den lokala skattemyndigheten. Länsskattemyndigheten skall ha en lekmannastyrelse i ledningen.

Enligt vår mening är det av avgörande betydelse att upprätthålla och stärka förtroendet för skatteförvaltningen. Vi skall ha ett effektivt och rättvist system som har stor känslighet för den enskildes situation och lokala förhållanden. Detta innebär att vår utgångspunkt när det gäller skatteförvaltningen är ett starkt folkligt inflytande på alla nivåer. Vi delar således inte entydigt finansministerns utgångspunkt så som den uttrycks i propositionen ”– – – att det skall finnas ett centralt organ som har det fulla ansvaret för ledning, planering och uppföljning”.

Det är ingen tvekan om att det folkliga inflytandet i skatteprocessen successivt urholkats. Främst har detta gällt det lokala taxeringsarbetet. På länsnivå har lekmannastyrelserna formellt sett varit styrelser också för skatteavdelningarna, men i praktiken har i de flesta län frågorna från skatteavdelningen hanterats som anmälningsärenden. RSV har en utpräglad partssammansättning av sin styrelse.

I många fall har det blivit nödvändigt att riksdagen preciserar sina beslut för att få en enhetlig tillämpning av skattereglerna. Detta har exempelvis gällt reseavdragen. Enligt vår mening finns skäl för riksdagen att i ökad utsträckning precisera vad man menar för att vi skall nå en klar och entydig tillämpning av bestämmelserna. Ingen administrativ förändring kan ersätta detta.

Enligt vår mening måste skatteadministrationen vila på två förutsättningar för att kunna fungera väl. Det ena är klara och entydiga riksdagsbeslut. Det andra är en långt driven decentralisering med en självständighet för de regionala och lokala skattemyndigheterna. Ett starkt förtroendemannainflytande skall finnas på alla nivåer. I detta sammanhang finns skäl erinra om verksledningskommitténs förslag vad gäller de statliga verken.

Enligt vår mening är länsförankringen av den regionala myndigheten avgörande för att upprätthålla ett effektivt folkligt inflytande. Av och till har det funnits tankar om att föra samman flera län till skatteregioner. En sådan utveckling står helt i strid med vår uppfattning om decentralisering och lokal förankring. Riksdagen bör tydligt markera detta.

1* *Riksdagen 1985/86. 3 saml. Nr 179–183*

Som motiv för att skapa en särskild länsskattemyndighet anför finansministern behovet av korrekta, enhetliga och konsekventa bedömningar. Vi delar uppfattningen att detta måste vara en avgörande utgångspunkt, men kan inte finna att förändringen i och för sig är nödvändig för att åstadkomma det avsedda resultatet. Sannolikt har vad JO anfört varit motiv för regeringsförslag. JO anför i sitt yttrande bl. a. att inte bara den svenska skattelagstiftningen utan även den svenska skatteorganisationen nu har nått en sådan grad av komplexitet att varje förändring måste hälsas med tillfredsställelse.

Kritiken mot skattelagstiftningen har ofta sikte på att den utgörs av ett lapptäcke utan samlade och övergripande grepp. Mot den bakgrunden vill vi varna för JO:s betraktelsesätt. Tar man den till utgångspunkt för förändringar blir situationen sannolikt värre och inte bättre. Detta sagt med all respekt för JO:s konkreta insatser på skatteområdet under senare tid.

I propositionen förs inte någon egentlig argumentering vare sig för eller emot bildande av en länsskattemyndighet. Det görs heller ingen analys av länsstyrelsens funktion och utveckling i olika alternativ. Av intresse i detta sammanhang är t. ex. den förändring som nästa år skall ske av länsstyrelsen i Norrbotten. Redan nu är länsstyrelsens enheter de centrala verkens regionala organisation när det gäller t. ex. vägväsende, planväsende och naturvård.

För vår del anser vi det vara en brist att länsstyrelsernas skatteavdelningar i praktiken kommit att fungera fristående från lekmannainflytande. Vi anser heller inte att propositionens förslag på något avgörande sätt innebär en lokal förankring på förtroendemannanivå av de ärenden en styrelse i detta sammanhang bör ta ställning till. En styrelse utsedd av regeringen och med skattechefen som obligatorisk ledamot är ett felaktigt sätt att hantera denna fråga och upplevs närmast som ett led i en centralistisk process som går långt utöver vad som är nödvändigt för att få en enhetlig tillämpning av riksdagens beslut på skattelagstiftningens område.

Enligt vår mening är länsstyrelsernas lekmannastyrelser väl skickade att utgöra styrelse också för skatteenheten. Men detta förutsätter att ärendena också i praktiken förs upp till länsstyrelsens styrelse för avgörande. I enlighet med propositionens förslag menar vi att detta bör vara ärenden om organisation och arbetsformer, anslagsfrågor och andra väsentliga ekonomiska frågor samt frågor som skattechefen hänskjuter till styrelsen. Detta kan t. ex. gälla riksskatteverkets underremisser beträffande vissa författningsfrågor.

Vårt förslag innebär i korthet följande. Vi avvisar propositionens förslag att bryta ut skatteenheten ur länsstyrelsen. Vi avvisar också propositionens förslag om ansvarsfördelningen mellan riksskatteverk och en sådan fristående länsskattemyndighet. Vi godtar däremot propositionens förslag att skattechefsinstitutet skall utmönstras ur taxeringslagen m. fl. författningar. En konsekvens av dessa förslag är att länsstyrelsen utövar den myndighetsutövning på skatteområdet som är nödvändig på regional nivå och att länsstyrelsens lekmannastyrelse också reellt är styrelse för skatteenheten.

Med stöd av det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar avslå förslaget om bildande av länsskattemyndigheter den 1 januari 1987 och därtill knutna förslag om ledningsuppdrag m. m.,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om ärenden och styrelseuppgifter för länsstyrelsens lekmannastyrelse,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om ansvarsfördelning och förtroendemannainflytande i skatteorganisationen i övrigt.

Stockholm den 21 november 1985

Stig Josefson (c)

Karl-Anders Petersson (c) *Rolf Kenneryd (c)*

Marianne Andersson (c)